

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen

YTTRANDE
2019-10-31

Dnr 2019/01809/E

Infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss: av betänkandet Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30)

Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen, konstaterar inledningsvis att det är positivt att tillståndsprocessen för elnät ses över. Betänkandet – som behandlar ett omfattande och komplext regelverk – innehåller dock flera otydligheter, exempelvis beträffande hur Energimarknadsinspektionens miljörättsliga prövning är tänkt att utformas. Mark- och miljööverdomstolen noterar också att utredningen inte beskriver de konsekvenser förslagen kommer att innebära för miljön.

Mark- och miljööverdomstolen har, utifrån de utgångspunkter som domstolen har att beakta, följande synpunkter på utredningens förslag:

Koncessionsbesluts rättskraft gentemot miljöbalken

Mark- och miljööverdomstolen vill framhålla att den prövning som görs av nätmyndigheten inom ramen för en nätkoncession inte kan liknas vid en prövning av miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken, detta eftersom endast vissa utvalda delar av balken tillämpas vid nätmyndighetens prövning (jfr avsnitt 2.3.2).

Den utökning av nätkoncessionens rättskraft gentemot miljöbalken som föreslås i betänkandet skulle förutsätta att nätmyndigheten åläggs utföra en mycket mer ingående miljöbalksprövning än vad som är fallet i dagsläget. Mark- och miljööverdomstolen anser att detta vore en mindre lämplig utveckling vad avser villkorsskrivning och efterföljande tillsyn (se bl.a. rättsfallet MÖD 2017:64). Att utöka koncessionsbeslutets rättskraft gentemot miljöbalken utan att nätmyndighetens miljöprövning utökas vore i lika hög grad olämpligt eftersom detta skulle innebära att projekt med omfattande miljöpåverkan aldrig granskades utifrån nödvändiga miljömässiga hänsynstaganden.

Vad som däremot skulle kunna motivera en utökad rättskraft i förhållande till miljöbalken vore en sammanhållen miljöprövning hos MPD respektive mark- och miljödomstol. Detta alternativ vore att föredra ur miljörettslig synvinkel och skulle leda till såväl effektivitetsvinster som ökad förutsägbarhet för nätföretagen. Mark- och miljööverdomstolen delar inte utredningens farhågor att bedömningarna skulle göras olika beroende på län och noterar i detta sammanhang den funktion som Mark- och miljööverdomstolen som överprövande instans skulle fylla vad beträffar att åstadkomma en enhetlig tolkning av lagstiftningen. Påståendet att kraftledningar inte kan jämföras med annan miljöfarlig verksamhet på grund av elnätets betydelse som samhällsviktig infrastruktur ställer sig Mark- och miljööverdomstolen frågande till då det finns många exempel på samhällsviktig infrastruktur som måste genomgå en prövning enligt miljöbalken enligt den nuvarande ordningen.

Bemyndigande för nätmyndigheten att i föreskrifter fastställa undantag från kravet på nätkoncession

Mark- och miljööverdomstolen ifrågasätter lämpligheten av att tillåta regeringen att delegera till nätmyndigheten att meddela föreskrifter om generella undantag från kravet på nätkoncession. Nätmyndigheten har möjlighet att besluta om undantag från kravet på nätkoncession i det enskilda fallet och i övrigt bör frågan om koncessionsplikt alltjämt vara en fråga för regeringen.

Markåtkomst

En målsättning med de förslag som läggs fram i betänkandet är att effektivisera regelverket för nätkoncessioner och korta ned den totala projekttiden för landets energiaktörer. Det som i princip alltid återstår att lösa innan en ledning faktiskt kan byggas är frågan om markåtkomst och i betänkandet konstateras att marktillträde för undersökning och den slutliga markåtkomsten har stor betydelse för den totala projekttiden. Som lösning föreslås bl.a. ökade möjligheter till delvis parallella processer hos nätmyndigheten och lantmäterimyndigheten och att länsstyrelsen ska få besluta om rätt att få tillträde till en fastighet för detaljprojektering och den markundersökning som krävs för att precisera ledningens sträckning. Mark- och miljööverdomstolen ser positivt på detta men konstaterar att utredningens förslag om utökade undantag och dispens från koncessionsplikten inte föranlett något förslag om ändring i ledningsrättslagen. Enligt nuvarande regelverk kan ledningsrätt för elledningar enbart ske för koncessionspliktiga ledningar. Det kan därför inte uteslutas att utredningens förslag därför kan medföra att den totala projekttiden utökas.

Rådighet vid vattenverksamhet

Vad beträffar rådighet vid vattenverksamhet ser Mark- och miljööverdomstolen positivt på förslaget att legal rådighet ska råda för de situationer där vattenverksamheten behövs för starkströmsledning för vilken nätkoncession fordras.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättslagmannen Ylva Oswald, hovrättsrådet Christina Ericson samt de tekniska råden Jan Gustafsson, Mikael Schultz och Inger Holmqvist. Föredragande har varit Ote Dunér.

Ylva Oswald

Ote Dunér